

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
КеАҚ «Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ»

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
НАО «ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА»

MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
NJSC «L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY»

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТА КҮНІНЕ АРНАЛҒАН
«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТАСЫ:
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ ЖӘНЕ ҚАРЖЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯСЫ
МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ,
«НАЦИОНАЛЬНАЯ ВАЛЮТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН:
ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ И ФИНАНСОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ»
ПОСВЯЩЕННАЯ ДНЮ НАЦИОНАЛЬНОЙ ВАЛЮТЫ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE,
«NATIONAL CURRENCY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN:
ECONOMIC GROWTH AND FINANCIAL TECHNOLOGIES»
DEDICATED TO THE DAY OF THE NATIONAL CURRENCY
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN**

13 ҚАРАША, 2024 АСТАНА

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА**

**MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY**

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ
ВАЛЮТАСЫ: ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ ЖӘНЕ
ҚАРЖЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ»**

**Қазақстан Республиканың ұлттық валюта күніне арналған
халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ЖИНАҒЫ**

13 қараша 2024 жыл

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

**Международной научно-практической конференции,
«НАЦИОНАЛЬНАЯ ВАЛЮТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН:
ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ И ФИНАНСОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ»
посвященной дню Национальной валюты Республики Казахстан
13 ноября 2024 год**

COLLECTION OF MATERIALS

**International scientific and practical conference,
«NATIONAL CURRENCY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN:
ECONOMIC GROWTH AND FINANCIAL TECHNOLOGIES»
dedicated to the Day of the National Currency of the Republic of Kazakhstan
November 13, 2024**

ASTANA, 2024

УДК 336.743 (574)
ББК 65262.6 (5Қаз)
Ж 14

«Қазақстан Республикасының Ұлттық валютасы: экономикалық өсу және қаржы технологиялары» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясы = Международная научно-практическая конференция «Национальная валюта Республики Казахстан: экономический рост и финансовые технологии» = International scientific and practical conference «National currency of the Republic of Kazakhstan: economic growth and financial technologies» - Астана: – 688 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-82-2

Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы күніне арналған "Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы: экономикалық өсу және қаржы технологиялары" тақырыбындағы халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарының жинағында жас ғалымдар, докторанттар, магистранттар мен студенттер өткізген өзекті және проблемалық мәселелер бойынша авторлық зерттеулердің нәтижелері ұсынылған. Басылым студенттерге, магистранттарға, докторанттарға, сондай-ақ қазіргі ғылымның өзекті мәселелерімен айналысатын оқырмандардың кең ауқымына арналған.

В сборнике материалов международной научно-практической конференции, посвященный дню национальной валюты Республики Казахстан на тему «НАЦИОНАЛЬНАЯ ВАЛЮТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН: ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ И ФИНАНСОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ» представлены результаты авторских исследований по актуальным и проблемным вопросам, проведенных молодыми учеными, докторантами, магистрантами и студентами. Издание предназначено для студентов, магистрантов, докторантов, а также для широкого круга читателей, занимающихся актуальными проблемами современной науки.

The collection of materials from the international scientific and practical conference dedicated to the Day of the National Currency of the Republic of Kazakhstan on the topic "NATIONAL CURRENCY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN: ECONOMIC GROWTH AND FINANCIAL TECHNOLOGIES" presents the results of the author's research on current and problematic issues conducted by young scientists, doctoral students, master's students and students. The publication is intended for students, master's students, doctoral students, as well as for a wide range of readers involved in current issues of modern science.

УДК 336.743 (574)
ББК 65262.6 (5Қаз)

ISBN978-601-7697-82-2

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

УДК 336.743 (574)
ББК 65262.6 (5Қаз)
Ж 14

Рецензенттер:

Алина Г.Б. - ҚР БҒМ БҒСБК қауымдастырылған профессоры, Esil University мекемесінің «Бизнес және басқару» факультетінің деканы

Мажитов Д.М. – экономика ғылымдарының кандидаты, «Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» КЕАҚ профессоры

Редакциялық алқа:

Жағыпарова А.О. – экономика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Экономика факультетінің деканы, Астана қ.

Мақыш С.Б. – экономика ғылымның докторы, профессор, Esil университетінің бірінші проректоры – академиялық мәселелер жөніндегі проректор, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ диссертациялық кеңесінің төрағасы, Астана қ.

Бұлақбай Ж.М. – экономика ғылымдарының кандидаты., доцент, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Қаржы» кафедрасының меңгерушісі, Астана қ.

Майдырова А.Б. – экономика ғылымның докторы, профессор, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Экономика және кәсіпкерлік» кафедрасының меңгерушісі, Астана қ

Сембиева Л.М. – экономика ғылымның докторы, профессор, ЕҰУ «Мемлекеттік аудит» кафедрасының меңгерушісі. Л.Н.Гумилева, Астана қ.

Аманова Г.Д. - экономика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Есеп және талдау» кафедрасының меңгерушісі. Л.Н.Гумилева, Астана қ.

Муталиева Л.М. – экономика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Туризм» кафедрасының меңгерушісі. Л.Н.Гумилева, Астана қ.

Мухияева Д.М. –Phd докторы қауымдастырылған профессоры, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Менеджмент» кафедрасының меңгерушісі. Л.Н.Гумилева, Астана қ.

ISBN 978-601-7697-82-2

«Қазақстан Республикасының Ұлттық валютасы: экономикалық өсу және қаржы технологиялары» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының еңбектер жинағы. – Астана: "Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті"КЕАҚ, 2024. – 699

Сборник трудов международной научно-практической конференции «Национальная валюта Республики Казахстан: экономический рост и финансовые технологии» . – Астана: НАО «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева», 2024. – 699

Works of the International scientific and practical conference «National currency of the Republic of Kazakhstan: economic growth and financial technologies» . – Astana: NAO "L.N. Gumilyov Eurasian National University", 2024. – 699

ISBN 978-601-7697-82-2

УДК 336.743 (574)
ББК 65262.6 (5Қаз)

© "Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті"КЕАҚ, 2024
© НАО «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева», 2024
© NAO "L.N. Gumilyov Eurasian National University", 2024

инвестиционной привлекательности компаний. Эти стандарты позволяют предприятиям более точно отражать свои финансовые результаты, обеспечивая доверие со стороны иностранных инвесторов. Однако для достижения максимального эффекта важно не только внедрение стандартов, но и постоянное их совершенствование в соответствии с изменяющимися требованиями глобальной экономики.

Список использованных источников:

1. Armstrong, C. S., Barth, M. E., Jagolinzer, A. D., & Riedl, E. J. (2010). Market reaction to the adoption of IFRS in Europe. *The Accounting Review*, 85(1), 31-61. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=903429
2. Ball, R. (2006). International Financial Reporting Standards (IFRS): Pros and cons for investors. *Accounting and Business Research*, 36(sup1), 5-27. URL: [http://eprints.dinus.ac.id/14784/1/International_Financial_Reporting_Standards_\(IFRS\)_pros_and_cons_for_investors.pdf](http://eprints.dinus.ac.id/14784/1/International_Financial_Reporting_Standards_(IFRS)_pros_and_cons_for_investors.pdf)
3. Daske, H., Hail, L., Leuz, C., & Verdi, R. S. (2008). Mandatory IFRS reporting around the world: Early evidence on the economic consequences. *Journal of Accounting Research*, 46(5), 1085-1142. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1475-679X.2008.00306.x>.
4. Deloitte. (2022). International Financial Reporting Standards (IFRS) and their impact on the global market. Deloitte Insights. Retrieved from URL: <https://www2.deloitte.com/insights/ifrs-impact-global-market>.
5. PricewaterhouseCoopers. (2021). The impact of IFRS adoption on corporate financial transparency. PwC Publications. Retrieved from URL: <https://www.pwc.com/global/ifrs-adoption>.

ӘОЖ 336.66

КОМПАНИЯ КАПИТАЛЫНЫҢ ҚҰНЫН БАСҚАРУМЕН БАЙЛАНЫСТЫ МӘСЕЛЕЛЕР

Жабаев Мағжан Нұрланұлы

zhabaev.mn03@gmail.com

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ экономика факультеті «Қаржы»

кафедрасының студенті, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекші – Кодашева Г.С.

Аңдатпа. Бұл мақала компания капиталының құнын басқару мәселелерін тереңдетіп талдайды. Кіріспе бөлімінде капиталдың экономикалық маңызы мен басқарудың қазіргі заманғы контексті баяндалады. Мақалада компания капиталының құрылымы, меншікті және тартылған капиталдың рөлі, сондай-ақ инвесторлардың күтілімдері мен дивидендтік саясаттың әсері қарастырылады. Шетел тәжірибелері, атап айтқанда АҚШ, Еуропа және Азия елдеріндегі капиталды басқару тәсілдері салыстырмалы түрде талданады. Сонымен қатар, технологиялық инновациялардың, атап айтқанда деректер аналитикасы мен жасанды интеллекттің, капитал құнын басқарудағы рөлі туралы айтылып, корпоративтік басқарудың маңыздылығы мен ESG принциптерінің әсері қарастырылады. Дағдарысқа қарсы стратегиялар мен компаниялардың тұрақтылығын сақтау үшін қажетті шаралар да баяндалады. Мақалада ұсынылған материалдар кәсіпорындарға капиталды тиімді басқару, нарықтық позицияны нығайту және қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін маңызды стратегиялар мен ұсыныстар ұсынады.

Кілт сөздер: компания капиталы, капитал құны, меншікті капитал, инвестор, ESG принциптері, жасанды интеллект.

Аннотация. В этой статье представлен углубленный анализ управления стоимостью капитала компании. Во вступительной части описывается экономическое значение капитала и современный контекст управления. В статье рассматривается структура капитала компании,

роль собственного и заемного капитала, а также влияние ожиданий инвесторов и дивидендной политики. Сравнительно анализируется зарубежная практика, в частности подходы к управлению капиталом в США, Европе и странах Азии. Кроме того, обсуждается роль технологических инноваций, а именно анализа данных и искусственного интеллекта, в управлении стоимостью капитала, а также обсуждается важность антикризисные стратегии и необходимые меры по поддержанию стабильности компаний. В материалах, представленных в статье, предлагаются важные стратегии и рекомендации для предприятий по эффективному управлению капиталом, укреплению своих позиций на рынке и обеспечению финансовой стабильности.

Ключевые слова: капитал компании, стоимость капитала, собственный капитал, инвестор, принципы ESG, искусственный интеллект.

Annotation. This article provides an in-depth analysis of managing the company's cost of capital. The introductory section describes the economic significance of capital and the modern context of management. The article considers the company's capital structure, the role of equity and debt capital, as well as the impact of investor expectations and dividend policy. A comparative analysis of foreign practices is provided, in particular, approaches to capital management in the United States, Europe and Asia. In addition, the role of technological innovations, namely data analysis and artificial intelligence, in managing the cost of capital is discussed, and the importance of corporate governance and the impact of ESG principles are discussed. Anti-crisis strategies and necessary measures to maintain the stability of companies are also described. The materials presented in the article offer important strategies and recommendations for enterprises on effective capital management, strengthening their market positions and ensuring financial stability.

Keywords: company capital, cost of capital, equity, investor, ESG principles, artificial intelligence.

Компания капиталының құны – кәсіпорынның экономикалық денсаулығы мен ұзақ мерзімді тұрақтылығын көрсететін маңызды көрсеткіш. Капиталды тиімді басқару, ұйымның нарықтық позициясын нығайтуға, қаржылық тәуелсіздігін қамтамасыз етуге және инновациялық даму стратегияларын жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Дұрыс ұйымдастырылған капитал құрылымы, кәсіпорынның қаржылық тиімділігін арттыруға, тәуекелдерді азайтуға және инвесторлардың сенімін нығайтуға ықпал етеді. Бүгінгі таңда жаһандану, нарықтағы бәсекелестік, технологиялық өзгерістер мен экономикалық тұрақсыздық, компания капиталының құнын басқару мәселелерін күрделендіреді.

Көптеген компаниялар мен ұйымдар, әсіресе, дағдарыс жағдайында, өз капиталдарын тиімді басқару қажеттілігін түсінеді. Нарықтық жағдайдың өзгеруі, инвесторлардың күтімдерінің әртүрлілігі және экологиялық, әлеуметтік және басқарушылық (ESG) талаптардың артуы, компанияларға капиталды басқарудың жаңа әдістерін енгізуді талап етеді. Капиталды басқару мәселелері – бұл тек қаржы бөлімінің ғана міндеті емес. Ол корпорациялық басқарудың барлық аспектілерін қамтиды: стратегиялық жоспарлау, инновациялық технологияларды енгізу, акционерлердің және инвесторлардың мүдделерін ескеру, сондай-ақ сыртқы ортадағы өзгерістерге икемділікпен жауап беру[1].

Компания капиталының құрылымы – бұл оның қаржылық ресурстарының меншікті және тартылған капитал арасындағы арақатынасы. Бұл құрылым компанияның қаржылық тұрақтылығына, бәсекеге қабілеттілігіне және дамуына тікелей әсер етеді. Капитал құрылымын тиімді басқару – компанияның қаржылық көрсеткіштерін жақсартуға, инвестициялық тартымдылығын арттыруға және нарықтық бағасын жоғарылатуға мүмкіндік береді.

1 кесте – Капитал құрылымының статистикалық үлгілері

Белгісі	Дәстүрлі үлгі	Модильяни-Миллер үлгісі	Ымыралы үлгісі	Иерархия үлгісі
Ғылыми	Жоқ. Оңтайлы	Ғылыми	Ғылыми негізі	Ғылыми негізі

негіздеме	Құрылым әрбір жеке компанияның тәжірибесі арқылы анықталады	негізделген жалғыз теория болып есептеледі.	болмайды.	болмайды.
Шектеулердің болуы	Капиталдың оңтайлы құрылымын қалыптастыру жөнінде нақты шектеулері жоқ	Біркатар қатаң шектеулер сақталған жағдайда болады	Капиталдың, Оңтайлы құрылымын қалыптастыру жөнінде нақты шектеулері жоқ.	Капиталдың Оңтайлы құрылымын қалыптастыру жөнінде нақты шектеулері жоқ;
Тәуекелдердің ескеруі	Қаржылық және іскерлік тәуекелдерді ескереді	Капитал тартуға байланысты Тәуекелдерді ескереді	Қарыз капиталын тарту кезіндегі тәуекелдерді ескереді.	Компания тәуекелдерін барынша азайтады
Оңтайлы Құрылымды іздеу ұсыныстары	Оңтайлы құрылымның барлығын көрсетеді, бірақ осы құрылымды іздестіруге нақты ұсыныстар бермейді	Капиталдың оңтайлы құрылымын іздеу жөнінде ұсыныстар береді	Нақты компанияға Меншікті және қарыз капиталының ең жақсы үйлесімін есептеуге мүмкіндік бермейді, бірақ, шешім қабылдау үшін ұсыныстар қалыптастырады	Борыш пен меншікті капиталдың, кандай да бір жоспарлы ара каты насы болмайды
Компания құнын барынша арттыру мүмкіндіктері	Компанияның жыл сайынғы табысы мен капиталының бағасын барынша ұлғайтатын капиталдың оңтайлы құрылымын анықтайды	Компания құнын барынша ұлғайтатын қаржыландыру тәсілін таңдауға мүмкіндік береді	Акционерлік капиталдың, құны шұғыл өсуінен қарыз 100%-ға жакындағанда компания капиталының құны көтеріледі	Компания құнын барынша ұлғайтуға ұмтылмайды
Ескерту: А.Қ.Тұрғұлова, Р.Ә.Әмірқанов, Қаржылық менеджменттің Қазақстан экономикасындағы дамуы: теориясы, практикасы және императивтері. Алматы: 2010 ж				

Отандық кәсіпорындардың капитал құрылымын басқару жүйесі қалыптасып, қаржылық менеджменттің классикалық әдістері Қазақстан жағдайларына бейімделу үстінде. Осы орайда кәсіпорындардың алдындағы басты мәселе – меншікті капиталды қалыптастыру және қарыз капитал тарту мен міндеттемелерді өтеу болып табылады[2].

Капитал тұжырымдамасы түбегейлі уақыт мәселесіне байланысты болып келеді. К. Блисс айтқандай, «Капитал теориясының негізгі проблемаларының бірі – неліктен статистикалық және мәңгілік экономикалық теория қанағаттанарлық емес екендігін көрсету».

Капитал өлшеу мәселесі жиынтық өндірістік үлгідегі проблемаға айналды: статистикалық тепе теңдік үлгісінде жинақталған және таратылған динамикалық үрдісті қалай талдауға болады? (мүмкін болған жағдайда)

Кәсіпорындардың капиталы меншікті қаражаттар және қарыз қаражаттар тарту нәтижесінде қалыптасады. Алайда, меншікті қаражаттармен салыстырғанда, кәсіпорындар үшін қарыз қаражаттар тарту олар үшін бірқатар қиындықтар тудырады.

Меншікті капитал компанияның ұзақ мерзімді қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз етеді. Ол акционерлердің инвестицияларын қамтиды және компанияның дағдарыс кезеңдеріндегі тәуекелдерін азайтады.

Капиталды басқаруда бірнеше негізгі стратегиялар бар, олар компанияның қаржылық нәтижелерін жақсартуға бағытталған:

1. Капитал құрылымын оңтайландыру: Компаниялар өздерінің меншікті және тартылған капиталды тиімді пайдалануға тырысады. Мысалы, тартылған капиталдың мөлшерін азайту, меншікті капиталдың үлесін арттыру арқылы тәуекелдерді төмендетуге болады.

2. Дивидендтік саясат: Дивидендтер акционерлердің қаржылық табысын қамтамасыз етеді. Компаниялар дивиденд мөлшерін анықтау кезінде нарықтық жағдайлар мен қаржылық көрсеткіштерді ескеруі тиіс.

3. Инвестициялық стратегиялар: Капиталды басқару барысында инвестициялық шешімдер қабылдау маңызды рөл атқарады. Компаниялар капиталын жаңа жобаларға, технологиялық инновацияларға және нарыққа жаңа өнімдер енгізуге бағыттауы тиіс.

Инвесторлар компания капиталының құнын басқаруда маңызды рөл атқарады. Олар өз инвестицияларынан жоғары қайтарымды күтеді, бұл компанияларға тиімді стратегиялық шешімдер қабылдауға ынталандырады. Инвесторлардың көңіл-күйі мен күтімдері нарықтағы өзгерістерге, экономикалық жағдайларға және компанияның қаржылық көрсеткіштеріне байланысты өзгереді.

Инвесторлар өздері ұсынатын капиталдың қайтарымы мен қауіпсіздігіне мән береді. Сондықтан, компаниялар қаржылық есептер мен болжамдарды ашық әрі түсінікті етіп ұсыну арқылы инвесторлардың сенімін арттыруы керек.

Көптеген елдерде компания капиталының құнын басқаруда әртүрлі тәжірибелер бар. Мысалы:

–АҚШ: АҚШ-тың Fortune 500 компаниялары капиталының құнын басқаруда аналитикалық құралдарды, нарықтық зерттеулерді және инвестициялық шешімдерді қабылдау үшін деректерді пайдаланады. Олар тұрақты қаржылық есептер мен стратегиялық жоспарларды жүргізеді, бұл оларды нарықтағы өзгерістерге жылдам бейімделуге мүмкіндік береді.

–Еуропа: Еуропада, әсіресе Германияда, ESG (экологиялық, әлеуметтік, корпоративтік басқару) принциптеріне негізделген капиталды басқару жүйелері дамыған. Компаниялар инвесторлардың қызығушылығын тарту үшін экологиялық тұрақтылық пен әлеуметтік жауапкершілікке назар аударады.

–Азия: Жапонияда компаниялар мүдделі тараптардың пікірлерін ескере отырып, кеңес беру жүйесін пайдаланады. Бұл олардың ішкі құрылымын жетілдіруге, жұмысшылардың мүдделерін қорғауға және қоғамдағы жалпы ахуалды жақсартуға ықпал етеді. [3]

Соңғы жылдары цифрлық технологиялар компания капиталының құнын басқаруда маңызды рөл атқаруда. Деректер аналитикасы, жасанды интеллект және автоматтандыру құралдары арқылы компаниялар өздерінің қаржылық жағдайын тиімді бақылап, нарықтағы трендтерге тез жауап бере алады.

Big Data және AI (жасанды интеллект) құралдары деректерді жинап, талдау жүргізуге мүмкіндік береді. Бұл компанияларға нарықтық жағдайды терең түсінуге, инвестициялық шешімдерді тиімді қабылдауға және ресурстарды оңтайлы пайдалануға көмектеседі.

Корпоративтік басқару – компанияның ішкі құрылымын және басқару процесін ұйымдастырудың тәсілі. Мықты корпоративтік басқару жүйесі компанияның стратегиялық

шешімдер қабылдау қабілетін арттырады, мүдделі тараптармен байланыстарды нығайтады, және қоғамдағы беделін көтереді.

Корпоративтік басқарудың стандарттары, әсіресе, халықаралық деңгейде, компания капиталының құнын басқаруда маңызды рөл атқарады. Мысалы, OECD (Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы) корпоративтік басқару принциптері компаниялардың тиімділігін арттыруға, инвесторлармен ашықтықты қамтамасыз етуге және әлеуметтік жауапкершілікті күшейтуге бағытталған.

Компания капиталының құнын басқаруда дағдарысқа қарсы стратегиялардың болуы өте маңызды. Экономикалық құлдыраулар, нарықтық тұрақсыздық және қаржылық дағдарыстар компания капиталына елеулі әсер етуі мүмкін.

Компаниялар дағдарысқа қарсы жоспарларды әзірлеу арқылы өздерінің қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз етуі керек. Мұндай жоспарлар келесі аспектілерді қамтуы мүмкін:

1. Қаржылық резервтер құру: компаниялар қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз ету үшін резервтік капитал жинауы тиіс.

2. Шығындарды бақылау: дағдарыс кезеңдерінде шығындарды бақылау және қажетсіз шығындарды қысқарту маңызды.

3. Бәсекелестік артықшылықтарды сақтау: компаниялар нарықтағы бәсекелестігін жоғалтпау үшін жаңа өнімдер мен қызметтерді енгізуге және технологияларды жаңартуға тырысуы керек. [4]

2 кесте – Компания капиталының құнын басқару бойынша ұсыныстар

Ұсыныстар	Сипаттамасы
Капитал құрылымын оңтайландыру	Меншікті және тартылған капиталдың дұрыс арақатынасын қамтамасыз ету арқылы қаржылық тәуекелдерді азайту.
Дивидендтік саясатты қайта қарау	Инвесторлардың күтілімдеріне сәйкес келетін дивидендтік саясатты дамыту, тұрақтылықты қамтамасыз ету.
ESG принциптерін енгізу	Экологиялық, әлеуметтік және басқарушылық стандарттарды сақтау арқылы нарықтық сенімділікті арттыру.
Технологиялық инновацияларды қолдану	Деректер аналитикасы мен жасанды интеллектті пайдалану арқылы шешім қабылдаудың тиімділігін арттыру.
Корпоративтік басқаруды жақсарту	Акционерлердің құқықтарын қорғауға, ашықтықты қамтамасыз етуге және басқару құрылымын нығайтуға назар аудару.
Дағдарысқа қарсы стратегияларды дамыту	Дағдарыс жағдайында капиталды басқару үшін нақты стратегияларды енгізу және тұрақтылықты сақтау.
Инвесторлармен байланыс орнату	Инвесторлармен тұрақты байланыс орнату арқылы олардың күтілімдерін түсіну және компанияның ашықтығын арттыру.
Нарықтық трендтерді талдау	Нарықтағы өзгерістер мен трендтерді үнемі бақылап отыру арқылы стратегиялық шешімдерді жаңарту.
Білім мен дағдыларды дамыту	Қызметкерлердің қаржылық сауаттылығын арттыру және капиталды басқару дағдыларын дамыту.
Ескерту – автормен құрастырылды	

Қорытындылай келе, компания капиталының құнын басқару – қазіргі нарықтағы бәсекелестікті арттыру, қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету және ұзақ мерзімді табысты қамтамасыз ету үшін өте маңызды процесс. Капитал құрылымын, дивидендтік саясатты, инвестициялық стратегияларды және корпоративтік басқаруды тиімді басқару компаниялардың нарықтағы орны мен даму әлеуетіне елеулі әсер етеді. Шетел тәжірибесі көрсеткендей, компания капиталының құнын басқаруда түрлі тәсілдер мен стратегияларды қолдану қажет. Технологиялық инновациялар, корпоративтік басқару жүйелері және дағдарысқа қарсы стратегиялар – бұл барлық элементтер компанияның табысты дамуына ықпал етеді. Болашақта компаниялар жаңа нарықтық талаптарға жауап беруге дайын болуы

керек, осылайша олар өз капиталының құнын тиімді басқаруға қабілетті болады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. ESG-принципы: что это такое и зачем компаниям их соблюдать - <https://trends.rbc.ru/trends>
2. Ібрішев Н.Н. Күрделі қаржы бюджетін оңтайландыру // «Корпоративтік қаржы». – Алматы. 2013. – 58-60 б.
3. Хасенов Б. Капиталды басқарудағы шетел тәжірибесі. // Жаңа экономика, 2019. – 12-19 б.
4. Ержанов С. Қазақстандағы капитал нарығы: проблемалар мен перспективалар. 2021

УДК (336.13.05)

ОСОБЕННОСТИ МОНЕТАРНОЙ ПОЛИТИКИ РК

Жазыкбаева Г.К.

Старший преподаватель. Костанайский региональный университет
им.А.Байтурсынова, г.Костанай, Республика Казахстан

E-mail: zhazikbaeva@mail.ru

Аннотация. Мақалада ақша-несие саясатының негізгі элементтері, сондай-ақ елдің қаржылық тұрақтылығының күтілетін нәтижелері мен салдары қарастырылады. Инфляцияның, баға динамикасының және Халықаралық экономикалық жағдайлардың қаржы саласына әсері, сондай-ақ жаңа сын-қатерлерге бейімделу процесінде мемлекеттік реттеудің рөлі зерттеледі. Банк секторын нығайту жөніндегі шараларды іске асыруды, сондай-ақ маңызды бағыт болып табылатын кредиттік нарықтың ашықтығын арттыруды қарастырдық.

Кілт сөздер: монетарлық саясат, қаржы секторы, Қазақстан Республикасы, инфляция, банк жүйесі, цифрландыру, экономикалық орнықтылық, экономикалық үрдістер, инфляциялық таргеттеу, әртараптандыру.

Аннотация. В статье рассматриваются ключевые элементы монетарной политики, а также ожидаемые результаты и последствия для финансовой устойчивости страны. Исследуются влияния, которые оказывают инфляция, ценовая динамика и международные экономические условия на финансовую сферу, а также роль государственного регулирования в процессе адаптации к новым вызовам. Рассмотрели реализацию мер по укреплению банковского сектора также повышение прозрачности кредитного рынка, которое является важным направлением.

Ключевые слова: монетарная политика, финансовый сектор, Республика Казахстан, инфляция, банковская система, цифровизация, экономическая устойчивость, экономические тенденции, инфляционное таргетирование, диверсификация.

Annotation. The article examines the key elements of monetary policy, as well as the expected results and consequences for the financial stability of the country. The article examines the effects of inflation, price dynamics and international economic conditions on the financial sector, as well as the role of government regulation in the process of adapting to new challenges. We also reviewed the implementation of measures to strengthen the banking sector and increase the transparency of the credit market, which is an important area.

Keywords: monetary policy, financial sector, Republic of Kazakhstan, inflation, banking system, digitalization, economic stability, economic trends, inflation targeting, diversification.

Монетарная политика и развитие финансового сектора Республики Казахстан играют ключевую роль в укреплении национальной экономики и достижении устойчивости в